

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	---	---

Tartalom. A debreczeni egyetem ügye zsinatunkon. Csiky Lajos. — A gyermekek vallásos nevelése magánjogi úton nyerjen-e rendezést? Dr. Kovács Sándor. — Tárca. Emlékezés Ámos Comenius felett. Joó István. — Iskolaügy. A debreczeni ev. ref. egyház első rendű felsőbb leányiskolája. Dóczy Gedeon. — Közügyeink. Felsőbb leányiskola állításának ügye a heves-nagykunsági egyházmegyében F. B. — Irodalom. — Különnfélék. — Hirdetések.

Bölcsészeti fakultás, protestáns tanárképezde és a debreczeni egyetem ügye zsinatunkon.

Mult heti számunk „*Egyetemet Debreczenbe!*” című vezércikkében jeleztük, hogy egyetemes ev. ref. egyházunk zsinata is foglalkozni fog egy protestáns egyetem, illetőleg azt megelőzőleg egy protestáns jellegű tanárképezde felállításának ügyével. Ugyanazon számhoz mellékelt *Zsinati Értesítőnk* 142-ik lapján pedig azt jeleztük, hogy a márczius 31-iki ülésen tiszántúli egyházkerületünk püspöke, főtiszt. Kiss Áron úr ez ügyben indítványt nyújtott be a zsinathoz, mely április 2-án tárgyalás alá is vétetett.

Lássuk, mit tettek, mit beszéltek hát zsinati atyáink e véghetetlenül fontos kérdésben.

Kiss Áron püspök úr gróf Degenfeld Józseffel és Tóth Sámuellel együtt beterjesztett indítványát indokolandó, hivatkozik a 10 év előtti zsinat nagy, távoli időkre kiható, dicsőséges és hova-tovább áldásosabbá váló alkotására, a közalapra. Ilyen nagy horderejű alkotásokra szüksége van egyházunknak és azon értelemben szüksége van a jelen zsinatnak is, hogy t. i. az utódok hálás szívében maradandó emléket biztosítson magának. Tekintve ugyanis, hogy nekünk oly nemzedék növelésére van szükségünk, mely őseink örökétől nemcsak íhletett, de azt meg is tudja védeni, ha kell; tekintve továbbá, hogy az állami intézetek nem nyújtanak elég biztosítékot jó protestáns tanárok neveléséről: mondja ki jelen zsinat, hogy *Debre-*

czenben egy bölcsészeti fakultást állít fel tanárképzővel kapcsolatban. E végett nyújtja be maga és többek nevében indítványát, melynek szószerinti szövege ez: „Mondja ki az országos zsinat, hogy egy Debreczenben felállítandó bölcsészeti fakultásnak tanárképezdével egybeköttetésben az alapját jelen alkalommal leteszi. Mely bölcsészeti fakultásnak nélkülözhetlen voltát ref. egyházunkban a középiskolai tanügy egészséges fejlődése s biztosítása szempontjából már az 1881. évben Debreczenben tartott zsinat is mélyen érezte s kinyilvánította. Ezen alap, hogy miképen állíttassék elő, s a bölcsészeti fakultás mily módozatok mellett lesz létesíthető, e tárgyban a zsinat a maga kebeléből egy bizottságot küld ki javaslat készítésére, mely javaslat a zsinat harmadik ülészakájában lesz előterjesztendő és megvizsgálandó“.

A zsinat április 2-án d. e. tartott ülésén vétetett aztán tárgyalás alá főt. Kiss Áron püspök úr és társainak akkor általános lelkesültséggel fogadott indítványa. A tárgyalás menete következő volt.

Szász Domokos örömmel üdvözli ez indítványt, de nemcsak ő, hanem az erdélyi egyházkerület minden zsinati képviselője, mert abban magasrendű eszme van kifejezve, melynek valószínűsítéséért az erdélyi egyházkerület másfél évtized óta lelkesül, küzd, sőt áldozik s mely a magyar protestáns egyházban régóta érzett hiány kipótlását célozza. Az eszme nem csak az erdélyi egyházkerület, hanem egyetemes egyházunk érdeke, s kik meleg szeretettel lelkesülnek prot. tanügyünkért, azok nem tagadhatják az eszme fontosságát, s lehetetlen, hogy velök együtt ne örüljön ez indítványnak. Nem vonja ő kétségbe, hogy az állam által fentartott egyetemeken a tudomány magas fokon nem áll, de protestáns szempontból, multunk és hagyományunkban élő szellem fentartása érdekében szükségesnek tartja a protestáns filozófiai és tanárképző intézet felállítását. Mi, kik a gymn. oktatás terhének túlnyomó részét viseljük (mert nekünk vannak legtöbb önerőnkkel fentartott gymnasiumaink), szükségesnek tartjuk, hogy tanárságra készülő ifjaink ne csak szellemi, hanem erkölesi-vallásos nevelésben részesüljenek. Meleg hálát érez szívében Isten iránt, hogy

megengedte érnünk, miszerint az unió létesülése következtében ma már egyesült erővel vethetjük kezünket a nemes munkára. Csatlakozik az indítványozókhoz abban is, hogy ez Debreczenben állíttassék fel, mert Debreczen az, mely anyagilag is e célra legtöbbet áldozhat s egyesített erejével arra leginkább képes. Ő maga is egész lelkesedéssel munkál arra, hogy ez intézet létrejöhön. Az erdélyi egyházkerület már áldozatokat is hozott a nagy cél megvalósítására. Belátja, hogy annak kicsiny ereje nem elegendő, hogy az íge testet öltson, s örül, hogy most erősebb vállak veszik át a terhet. Ők hajlandók lesznek a Debreczenben felállítandó facultás érdekében a reájok eső áldozatokat meghozni, sőt hiszi, hogy az erdélyi egyházkerület kebelén e célra gyűlt és gyűlendő alapokat és alapítványokat az egyetemes egyház oltárára teszi le, hogy az által is segítse lobogni a protestáns tudományosság fényét. De az erdélyi egyházkerület felvette programjába, — a mi pótolni lesz hívatva a mélyen érzett hiányt, a magasabb theol. képzettség és magasabb rendű lelkész-képzés hiányát, — felvette az egyetemi színvonalon álló ref. theol. fakultást. A többi felekezeteknek meg van adva az alkalom, hogy az állam erejére támaszkodva, itthon nyerhessék meg a magasabb fokú lelkészi képzést, a semináriumi tanulmányok után; a mi papjelöltjeink pedig arra vannak utalva, hogy e végett külföldön keressék a forrást, de 250—300 theologiai ifjú van az összes theologiai akadémiákon, ezeknek alig öt-tíz százaléka mehet külföldre, hogy a magasabb theologiai tudományokban több ismeretet sajátítsanak el, mert többnyire szigorú anyagi viszonyok közt vannak. Ő egy ily intézet felállítását óhajta s attól várja a theol. tudományok magasabb fejlesztését. Magyar prot. egyházunk életének egy új korszaka nyílnék meg, ha egy ily intézetet felállíthatunk, s erre az erdélyi egyházkerületnek már tőkái vannak. Gr. Mikó Imre 5000 frt alapítványát az áldozathozók fényes serege követte és követi, így tehát e célra legalkalmasabb hely Kolozsvár, hol mintegy százezer forint van már ez alapra. Ott egyetem van, a tudományos képzésnek sokféle eszközei mintegy önként kínálkoznak, s br. Eötvös József, kegyelmes urunk, királyunk beleegyezésével már a kolozsvári egyetem felállításánál tervezte a tudományegyetemmel kapcsolatban a prot. theol. facultás felállítását. Ezen kívül van már az egyházkerületnek e célra két háza, melyek egyikében 4 tanárnak, másikában pedig mintegy 150 ifjúnak lehet lakása. Ezen indokok alapján egy indítványt nyújt be, melyszerint kéri a zsinatot, hogy a filozófiai fakultást Debreczenben, a theologiait pedig Kolozsváron mondja ki felállítandónak.

Erre Tóth Sámuel jegyző ismerteti azokat a határozatokat, melyeket a konvent, tanügyi bizottság és egyházkerület a felállítandó filozófiai s tanárképző intézetre vonatkozólag hoztak.

Degenfeld József gróf készséggel járul a Szász Domokos indítványához azon megjegyzéssel, hogy sürgősebb levén a filozófiai fakultás felállítása, a nyerendő bevételek aránya előre határozottassék meg, $\frac{4}{5}$ rész a filozófiai, $\frac{1}{5}$ rész a theol. intézetre fordítatván.

Szász Domokos püspök ezen felszólalása után többen beszéltek még, u. m. Vida Károly tanár, Szász Károly püspök, ki kivihetőnek látja, hogy ha Debreczenben bölcészeti, a kolozsvári egyetemen meg theol. fakultás állíttassék fel, gróf Tisza Lajos, ki ez együttes indítványt örömmel üdvözli, de a híveket nem óhajta ezért újabb adóval terhelni, és mások, pl.

Kovács Albert, ki ellene van egy újabb lelkész-képző intézet felállításának.

Az ügyben a harmadik ülészak elé terjesztendő munkálat elkészítésére egy bizottságot küldött ki a zsinat.

Élénk érdeklődéssel nézünk egyházunk e végtelenül fontos ügyének miként leendő kimenetele elé.

Vajha a tíz év előtti zsinat nagy alkotása, a domesztika mellé, ezen zsinat valóban létre tudná hozni a protestáns tanárképezdét, s meg tudná alapítani ezzel a debreczeni egyetemet!

De hát ehhez mindenképp egyetértés kell, s Erdély óhajta némi dissonantiát vegyít az anyaiunk által szeretettel ápolta nagy eszme, a debreczeni egyetem létesülhetésének gondolatába.

Szóljunk e tárgyhöz több oldalról minél többen, s bízunk a bizottság és zsinatunk bölcsességében, mely a haladást oly sokszor megsemmisítő particularis érdekek helyett, reméljük, a közös nagy célt fogja inkább diadalra juttatni.

Csiky Lajos.

A gyermekek vallásos nevelése magánjogi úton nyerjen-e rendezést?

III.

Ha jóformán a jelen egész század folyamán keresztül fel-tüntetett küzdelmes állapotra tekintünk, mely a jelenlegi közjogi alapra fektetett törvényhozási és kormányi intézkedések mellett lehetséges volt, s mely állapot, a fejlődés mai végpontját tekintve: az eredménytelen küzdelem szomorú képét tünteti fel előttünk: csaknem önkéntelenül is az a gondolat vesz erőt rajtunk, hogy a létező bajokon egyedül csak rendszerváltoztatással, még pedig talán épen a magánjogi alapra helyezkedéssel lehet segíteni. Mily tetszetősek például az antithesis-ként szembeállítatni szokott jogi axiomák is. A szülők gyermekeik fölött a természet által rendelt uralommal bírnak.

A természet rendjével semmi sem egyezőbb, minthogy a magzatok szülőiktől nyerjék a szellemi nevelést, a kiktől az első életsegélyt vették, valamint a további testi nevelést is.

Ismerje el a törvény a szülőknek azon kizárólagos jogát, hogy gyermekeiknek vallásos neveléséről teljesen szabadon rendelkezhessenek, ellenkező esetben a szabad akarat confiscálva lesz.

Az államhatalom ne vindicálja magának a jogot hogy a gyermekekre vallást octroyáljon a szülők akarata ellenére, különben egy valakinek vallástekintetében hova tartozandósága iránt a szolgabírói hatalom fog dönteni.

Mi jogon gátolhatja meg az állam, hogy a család egy vallásban neveltethesse gyermekeit, ha nem akarja a családot kitenni annak, hogy már a gyermekszobába vitessék be a vallási kétely és felekezeti villongás stb. stb.

A szülők szabad elhatározása érvényesülésének eszméje azonban, nézetünk szerint, a minő mértékben megragadó az első pillanatban, ép oly mértékben válik az semmivé, ha a gyakorlati élet szemüvegén tesszük vizsgáldásunk tárgyává. Kétséget nem szenved ugyanis, hogy a szülői hatalom észjogilag tulajdonképpen mindkét szülőt egyiránt illeti meg; az egyenlően jogosult felek közti akaratösszhangról tehát szólni nem lehetne abban az esetben, ha az egyik fél akarata (tegyük fel, hogy ez a legtöbb esetben az atyáé) elnyomná a másik fél-

nek: a feleségnek akaratát. A szülők szabad akaratának igen tetszetős, igen megnyerő eszméje ily esetben tehát rögtön tartalmi átváltozást szenvedne: a paterfamilias magánjogi hatalmává változnék át, melynél az egyezkedés szabadságát a vis et metus uralma váltaná fel; vagy pedig az apa indifferetizmusa esetén az atyai hatalom erkölcsi értéke szenvedne csorbát, mert hiszen — eltekintve attól, hogy a valódi vallásos felfogás szerint is a feleség akarata a férjének alárendelendő, ki fogná az ilyen apát nem kárhoztatni, a ki egyik legeszményibb és legértékesebb jogositványáról, t. i. arról, hogy gyermekeinek vallásos neveléséről legjobb meggyőződése és lelkiismerete szerint első sorban ő intézkedjék, könnyelműen, s még a többi egyháztagok egyházas érzését is sértve, botránkoztatólag lemond. A sokszor hangoztatott szabad egyezkedés esetén valójában más eredmény nem állana előttünk, mint vagy az, hogy a szülők egyikének akarata dominál a másiké fölött, vagy pedig az, hogy a szülők egyike vagy másika az őt megillető nevelési jogról, a másik fél kedvéért lemond, ekkép tehát joga, tartalmilag véve nem nyilvánulna másban, mint — a lemondásban! Szabadság — a jogról lemondani! A szabadságnak ily túlnyomóan negatív irányban előtérbe állítása valójában nagyon csökkenti a szülői szabad elhatározásnak annyira kiemelt értékét, mert hiszen világos, hogy a másik félnek engedő szüle, nevelési jogától teljesen megfosztva áll előttünk.

Ha pedig az az eset fordul elő, hogy a jogáról lemondani nem akaró fél, ebbeli elhatározásában talán még saját egyháza által is ösztönöztetve, — mert az egyházak a szabad egyezkedés esetén mintegy versenyre lennének felhíva az iránt, hogy az illető házaseleket arra vegyék reá, hogy mindkét gyermeküket a saját vallásukon neveltessék fel, — a másik fél minden fenyegetésének, talán még erőszakoskodásának teljes erejével áll ellen: akkor a családi élet körébe a viszály üszke volna bedobva, akkor a szülők szabad intézkedési joga — hogy Horváth Boldizsár hasonlatával éljek — valóságos Pandora szelenczéjévé válnék, mely a családi viszály, a romlás és pusztulás magvait rejtené magában. Valójában csak álliberalizmus az, a mely ilyen inhumanus eredménynyel jár!

Azon argumentum tehát, hogy ha a jelenlegi közjogi kényszerítő szabály helyett a szülők szabad elhatározása mondatnék ki a törvényben, izgatásra és elégedetlenségre nem lenne többé alkalom, — a fentebbi példa szerint csak nagyon önkényes feltevésé törpül. Az egyházak csaknem provocálva volnának a versenyre; a házaseleket mindegyikének egyháza lelkiismereti kötelességként szabná elő a felekre nézve azt, hogy gyermekeiket, minden nemi különbség nélkül, saját egyházuknak mentse meg.

Dr. Kovács Sándor.

Tárcza.

Ámos Comenius születésének háromszázados évfordulója alkalmából 1892. márczius 28-án a debreczeni ref. collegiumban tartott emlékbeszéd.*)

Comenius Ámos János Magyarországhoz közel Morvaország Comnia, mások szerint Nievnitz nevű községében

*) Nehány számunkban részleteket közlünk tanítóké-

1592-ik évben született; nemzetiségére nézve cseh, vallására nézve a cseh-morva testvérek gyülekezetéhez tartozott. Élete rendkívül változatos és küzdelmes, mondhatni gyötrelmes volt, mint szokott lenni azoké, kik örökös száműzetésben a nagy világban bolyongva élik napjaikat. A herborni egyetemen tanulmányait bevégezve, hazájába tért vissza, a hol elsőben Prerauban iskola-rector lett, majd pár évvel később Fulnekben lelkészé választatott, de az iskolát is igazgatta és tankönyveket írt, ezek azonban megsemmisültek, a midőn a zsoldos spanyolok 1621. évben Fulneket meghódították, bevették és feldúlták.

A protestánsok heves és elkeseredett ellensége II. Ferdinánd a fehérhegyi csatában legyőzve a cseheket, s Csehország alkotmányának utolsó foszlányait is szét tépve, Csehországra vonatkozólag is azon parancsot adta ki, hogy az evangélikus lelkészek hagyják el az országot. E parancs következtében neki is mennie kellett tehát. Egy darabig a cseh hegyiségben Bíró Sadowski házában húzta meg magát s itt fia nevelője számára 1627. évben egy methodológiát írt. Nemsokára megjelent a még embertelenebb parancs: a ki nem akar a r. kath. egyházba áttérni, az hagyja el az országot. E parancs következtében elhagyta hön szeretett hazáját s híveivel együtt Lengyelországban, Lissa nevű községben telepedett meg.

Ámos Comenius műveinek méltatása.

Ámos Comenius nagyon termékeny író volt; írt theologiai, sőt politikai irányzatú könyveket, de kiváltképen nagy számú paedagogiai műve látott napvilágot. Ezeket egyenként felemlíteni, annyival inkább ismertetni jelen ünneplésünk feladatát nem képezheti, ez a paed. irodalomtörténet körébe tartozik. Itt csak azon főbb, oszlopműveinek rövid ismertetésére szorítkozunk, melyek paedagogiai és didaktikai reformeszméit foglalják magokban, s épen azért a többiek világra jöttének és megértésének is alapjául tekintendők; a nagyobb s az ő hírét és dicsőségét kortársai előtt megalapító művei alkotják az ő meghamisíthatlan emlékét: „monumentum aere perennius“.

E műveiből ismerhetjük meg az emberiség boldogsága iránti lángoló szeretetét, nagy elméje bölcsességét, paedagogiai messzelátását. Meggyőződünk, hogy ő nemcsak korában volt hivatott reformálója az iskolaügynek, de tanai és elvei ma is vezérlő fényt lövelnek elénk s lelkünkben ezen sóvárgó gondolat támad, vajha a gondviselés az iskolaügyi rendezkedés mai zűrzavarában ily teremő agyú vezért adna büszke korunknak!

Első nagy műve a *Didactica magna*, melyet Lisában 1618. évben tervezett, de csak később készített el és adott ki. E műve a legbecsesebb s éles elmére valló gondolatoknak kincstára. Egyfelől szellemének nagy önállóságáról, eredetiségéről s feltaláló képességéről nyerünk abból meggyőződést, másfelől azt látjuk, hogy ő az őt megelőző philos. és paed. irodalom alapos ismerője volt, s abból átvette, értékesítette mindazt, a mi nevelési rendszerébe beilleszthető volt; de az is igaz, hogy a mit másoktól, például az igen tudós és egyzersmind boldogtalan Raticz Farkas műveiből átvett, az az ő kezeiből javított, sokszorosán tökéletesített kiadásban jött elő.

pezdénk tudós igazgatója, nagy. Jó István úr által tartott ezen emlékbeszédből, megjegyezvén, hogy a nagy paedagogiai ismerettel írt, valóban fölemelően szép bevezetés, melyet bármi nagyon szeretnők is, de tér hiánya miatt nem közölhetünk, az Ámos Comenius kora előtti tanügy állását, az irányadó paedagogusok eszmei küzdelmét rajzolja s tárja mintegy elénk biztos, érdekes vonásokkal. Szerk.

Előtte e nagy eszme lebegett: „az emberiség boldogítása a nevelés által“ (Smidt Encycl. der Paedag. III. B. 328. §.).

Valóban a nevelő első és főkelléke és ékessége az emberiség iránt való meleg szeretet, ennek boldogulása iránt való önzetlen lelkesedés!

Didactica magna ez. művének roppant gazdagsága nem engedi meg, hogy részletesen ismertessem, azért a hely, az idő, az alkalom tekintetbe vételével szabad legyen csak azon eszméit és tanait felemlgetnem, melyek egyfelől lelkületére vetnek világosságot kémlelő tekintetünk előtt, másfelől igazolni képesek azok tiszteletét és lelkesedését, kik a nevelés által az emberiség boldogítását, az emberiség szellemi és erkölcsi tökéletesedését tűzték életcélokkul, s kik méltónak tartják őt arra, hogy emléke 300 év múlva is tisztelettel újítassék föl.

A nevelés célja.

Az ember hármasság életet, testi, lelkes és lelki vagy szellemi életet él. Hármasság hazája van, az anya teste, a föld és a menny! A születés által a második hazába lép, a halál és feltámadás által a harmadikba, az örök életbe. Az első előkészület a másodikra, a második a harmadikra s ennek vége nem leszen. Az embernek utolsó rendeltetése az örök boldogság Istenben. Minden egyéb rendeltetése ennek van alárendelve, ehhez visz és ehhez vezet által.

Az embert a maga képére teremté Isten, hogy uralkodjék a tengernek halain, az égnek madarain s a földnek állatain. E rendeltetésének elérése végett köteles az ember 1. minden dolgot ismerni, 2. minden dolog és önmaga felett uralkodni, 3. magát és minden dolgot Istenre, az öröklét forrására vonatkoztatni. Megköveteltetik tehát az embertől 1. a tudomány, 2. az erény, 3. a kegyesség.

„Az ember Isten munkáinak közepében áll s lelkében egy világos tükröt hordoz, mely az őt körülvevő dolgoknak alakjait befogadja és visszatükrözi“.

Ioó István.

(Folyt. köv.)

Iskolaügy.

A debreczeni ev. ref. egyház első rendű felsőbb leányiskolája.

(Folytatás.)

A nyilvánosság megadásának egyik feltétele az is, hogy a növendékek tanulmányaikban a miniszteri biztos előtt átlagosan legalább elegendő haladást mutassanak fel osztályonként.

E feltételeknek a tanintézet csak azon esetben tehet eleget, ha a növendékek a tovább haladáshoz szükséges előképzettséggel jelentkeznek. Ezt a nyilvános felsőbb leányiskolából jövők iskolai bizonyítványaikkal, az elemi-, felső népiskolát s a polgári iskolának három alsó osztályát végzett növendékek felvételi vizsgálaton igazolják azon okból, mert minden felsőbb osztály tananyagának az alsóbb osztályokban tanultak szolgálnak alapul s a növendék ismeretköre csak így lehet hézagatlan.

Tapasztalásból tudjuk, hogy a legtöbb szüle, még ha magasabb műveltségben óhajtja is részesíteni leánygyermekét,

örömet tartja otthon addig, míg a községben létező elemi-, felső nép- vagy polgári iskolában taníttathatja, s leverően hat rá, ha a felsőbb tanintézetbe felvétele az előképzettség hiánya miatt az iskolai bizonyítvány alapján nem eszközölhető.

A szülék s tanintézetünk érdeke tehát egyenlően követeli, hogy a felsőbb leányiskolába felvétel feltételei minél szélesebben jussanak köztudomásra.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1887. évi júliushó 7-én 28.999. sz. a. kelt rendeletéből kiadott felsőbb leányiskolák szervezetének 5-ik szakaszában a tanulók felvételéről ez olvasható:

„A rendes tanulók felvétele rendszerint szeptemberhő első felében az intézet igazgatója által előre kihirdetett napokon történik. A felvételre kitűzött utolsó nap után 10 napig csak igazolandó alapos okoknál fogva veheti fel az igazgató a tanulókat; ezentúl rendkívüli esetekben a tanári szék ajánlataira — itt az iskolafentartó egyházi hatóság — engedélyével és mindkét esetben oly feltétel mellett vehető fel a növendék, hogy az időközben elhaladott tanulmányok ismeretét szóbeli vizsgán igazolja.

A felvétel feltételei:

a) Az intézet alsó osztályába legalább 10 éves oly leányok vétetnek fel, kik az elemi iskola 4 osztályát kielégítő sikerrel végezték.

Kik ezen fokú tanulmányokról nyilvános tanintézettől bizonyítványt nem mutathatnak elő, azok felvételi vizsgálat által kötelesek megfelelő előképzettségüket igazolni.

b) Az intézet többi osztályaiba csak oly növendékek vehetők fel, kik megfelelő életkorral jelentkeznek és felvételi vizsgálaton igazolják, hogy az intézet tantervében kijelölt mérvben, kielégítő sikerrel végezték mindazt, a mit az előző osztályokban, az intézetben tanultak volna.

Ez alól kivételt tesznek a nyilvános polgári leányiskolák IV. osztályát jó sikerrel végzett tanulók; ezek a felsőbb leányiskolák V. osztályába akadálytalanul felvehetők, ha kimutatják, hogy a francia nyelvet a felsőbb leányiskolák tantervében előírt mértékben, az iskolában, arra képesített tanerőtől rendszeresen hallgatták, vagy ha abból a felvételi vizsgálatot sikerrel leteszik“.

Ezekből látható, hogy iskolai bizonyítványaik alapján csak azon tanulók vehetők fel, kik nyilvános felsőbb leányiskolából, vagy a IV-ik elemi osztályból mutatnak fel bizonyítványt. A II., III., IV-ik osztályba csak felvételi vizsgálat mellett vehetők fel azok, kik elemi-, felső nép- vagy polgári iskolából jelentkeznek.

Hogy az ilyenek a felvételi vizsgálatot jó eredménnyel tehessek le, s azon esetben, ha előkészületre van szükségük, tudják, mely tantárgyból minő terjedelmű tanultság vagy előképzettség kívánatik: elősoroljuk osztályonként a tantárgyakat s ezekből azon anyagot, mennyinek tudása a felvételi vizsgálat sikeres letételére szükséges.

Dóczy Gedeon,
igazgató.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Felsőbb leányiskola állításának ügye a heves-nagykunsági egyházmegyében.

Mindazok, a kik figyelemmel kísérik magyarhoni evang. reform. egyházunk izmosodására, belterjes és szerves fejlődésére vonatkozó egyházi kérdéseink megoldását célzó törekvéseinket; kik nemcsak zsinatunknak és egyetemes konventünknek magyarországi összes reform. egyházainkat kötelező határozatai iránt érdeklődnek, hanem azon tapasztalati igazságból indulva ki, hogy az egész test erőteljes volta mindenkor az egyes tagok erőteljességétől feltételeztetik: érték szerint tudják megbecsülni az olyan intézkedéseket is, melyek első sorban és közvetlenül ugyan csak egyes részek egészséges fejlődését célozzák, s csak közvetve hathatnak egyetemes egyházunk izmosodására, — örömmel üdvözlötték és bizonyára örömmel üdvözlök ev. ref. tiszántúli egyházkerületünknek a felsőbb leányiskolák tárgyában 1890. évben hozott ama határozatát, mely egyes egyházmegyéket részint a saját területökön és saját erejükből egy-egy felsőbb leányiskola felállítására, részint a területökön vagy annak közelében már fennálló felsőbb leányiskola fentartásában való segédkezésre kötelezi.

Nem lehet célom, sőt nem is lenne időszerű most már a határozat meghozatala után ezen kérdés nagy fontosságának méltatása. Nem szükség a prot. nőnevelésnek protestáns egyházunk életébe mélyen bevágó fontosságát bizonyítgatnom. Nem képzelek Magyarországon ezidőszerint igaz kálvinista érzelmű, józan eszű reform. embert, kinek e tekintetben ma már szilárd meggyőződése nem volna, és ezen meggyőződése nem reform. egyházunk érdekében s nem a felsőbb leányiskolák gyorsan leendő felállítása mellett nyilatkoznék.

De ha nincs is immár szükség e nagy igazság bizonyítására, mégsem mellőzhetem, hogy elismerésemet ne fejezem ki azon előzetesen kiküldött bizottság iránt, mely a felsőbb leányiskolák létesítése tárgyában ily javaslattal járult az egyházkerületi közgyűlés elé; nem hallgathatom el a felett érzett igaz örömet, hogy egyházkerületi közgyűlésünk ezen javaslat elfogadásával és határozattá emelésével reform. egyházunknak évtizedek hosszú során át mélyen érzett hiányán alaposan segített, s megtalálta azon egyedüli módot, mely által reform. felsőbb leányiskolák létesítése egyházkerületünk egyes nagy kiterjedésű részein egyedül eszközölhető.

Ha nincsenek gazdag javadalmaszúsú egyházi főuraink, kik nemcsak fenkölt gondolkozásukkal, hanem nagy jövedelmekből anyagilag mesés összegek adományozásával is működnek egyházuk igaz érdekeinek és javainak előmozdításán; ha reform. hitsorsosaink nagy tömege által lakott egyes vidékeken nincsenek nagy kiterjedésű uradalmak, melyeknek reform. vallású birtokosai nemes szívek sugallatából kincset érő alapítványokkal segíthetnének életre egyes, egyházunk életképességére nagy horderejű intézetek létesítését: akkor nekünk itt, a nagy magyar alföldön, magában szegénységünkben kell lenni valódi erőnknek, azon körülményben, hogy egyenként szegények vagyunk, s csak egy tömegben, saját filléreink összerakásával alkothatunk nagyot. Így aztán kedvesebb is, drágább is nekünk mindnyájunknak az, a minek létesítéséhez és fentartásához mindnyájan járulunk. A hol az egyesek szegények nagy célok megvalósítására, ott az összeség a gazdag, s

csak az összeség ereje pótolhatja és pótolja az egyesek gazdagságát. Csak így lehet evang. reform. tiszántúli egyházkerületünk egyes nagy kiterjedésű vidékein létesíteni a felsőbb leányiskolákat, s ezért üdvözlöm szívemből egyházkerületünknek ide vonatkozó határozatát.

Egyházkerületünk az 1890. évi határozatával több egyházmegyét kötelezett arra, hogy saját területén egy felsőbb leányiskolát állítson és tartson fent saját költségén. Így kötelezte a heves-nagykunsági ev. ref. egyházmegyét is. Nem kétkedem a felől, hogy ezen egyházmegyék megtették ez irányban a szükséges intézkedéseket, de biztos tudomásom csak arról van, hogy a heves-nagykunsági ev. ref. egyházmegyében az ügy folyamatban van, sőt közel áll megvalósulásához.

A heves-nagykunsági ev. ref. egyházmegye még az 1890. évben felhívta a területén levő népesebb egyházakat annak tudatására, hogy mennyivel volnának hajlandók járulni egy, kebelökben felállítandó egyházmegyei felsőbb leányiskola létesítéséhez? Ezen felhívásra megkezdődtek az egyes egyházakban a készülődések s nagy arányokat öltöttek különösen Mező-Túron. Mező-Túr város képviselő testülete 1891. évi aug. hóban tartott gyűlésében a heves-nagykunsági ev. ref. egyházmegye által Mező-Túron felállítandó felsőbb leányiskola céljaira nagy lelkesedéssel megajánlotta az épülethez szükséges téglát és cserepet, azon kívül az épület felépítésére és berendezésére 20 ezer forintot! — A mező-túri jótékony Nőegylet, melynek célja szintén felsőbb leányiskola felállítása, a heves-nagykunsági ev. ref. egyházmegyének használatára bocsátotta 1891. évi szept. hóban tartott gyűlésében 10 ezer forintnyi alapítókéjét a Mező-Túron felállítandó felsőbb leányiskola céljaira. Végre a mező-túri ev. ref. egyház f. évi febr. hóban tartott egyházkerületi közgyűlésében felajánlott az egyházmegyének a Mező-Túron felállítandó felsőbb leányiskola céljaira, még pedig telek megvételre, egyszersmindenkorra 5 ezer forintot és az igazgató tanár fizetéséhez évenként egy ezer forintot. Ily szép adományok után most az ügy az egyházmegye előtt van. Hogy a többi, egyházmegyénkben levő népesebb egyházak mit ajánlottak a felsőbb leányiskolára, arról nincs tudomásom, de hogy a heves-nagykunsági ev. ref. egyházmegyének hamarosan lesz felsőbb leányiskolája, azt merem remélni és ki merem mondani azt is, hogy reform. felsőbb leányiskolák a mi vidékünkön csak így létesíthetők. **F. B.**

Irodalom.

Mokos Gyula szerző által írott két történeti mű küldetett be hozzánk: 1. *Adalékok a dunamelléki ref. püspökök életéhez.* I. kötet. Ára 70 kr. Megjelent Pápan s 2. *A dunántúli ág. hitv. ev. egyház 1598-iki törvénykönyve.* Kiadta Hornyánszky Viktor Budapesten. Erős történeti érzékkel írott művek, melyek megérdemlik a szakemberek s általában a hazai prot. egyházaink multja iránt érdeklődők beható figyelmét.

Egy másik szerzőtől, Dr. Masznyik Endre pozsonyi theol. akad. tanártól, a Luther-társaság kiadványaként Pozsonyban „*Bahil Mátyás. Életkép a magyarhoni evangéliomi-protestáns egyház üldöztetésének idejéből*“ cz. a. szintén egy történeti mű jelent meg, melyben szerző alapos forrástanulmányok után az 1706. évben született s 1761-ben elhunyt Bahil Mátyás eperjesi tót evangélikus lelkész vallásos üldöztetések közt nyomorgott életét, buzgó egyházi és irodalmi mű-

ködését rajzolja népies könnyű nyelven, valósággal megragadó modorban. Ha egyszer kezünkbe vettük e jó művet, alig tudjuk letenni, míg végére nem jutunk. Ára 40 kr, bérmentve 43 kr. Jó lélekkel ajánljuk.

Előfizetési fölhívás Jám bor Lajos békési ev. ref. tanítónak „Összetett kézzel“ című népiskolai növendékek részére írt imakönyvére. Alulírott, — mint a vallásos költészetnek évek óta buzgó művelője, — tapasztalván, miszerint jelenleg használatban lévő népiskolai imakönyveink legnagyobb része nem a gyermek értelmi és érzelmi fejlettségének megfelelő tartalommal van szerkesztve, valamint azt is, mennyivel könnyebben megtanulja a növendék az ő kedélyvilágának megfelelő, verses sorokban írott imákat: elhatároztam, miszerint saját iskolámban már évek óta szép sikerrel használt, s valódi buzgó vallásossággal írott verses imáimat — az évváró vizsgák alkalmával szokásos jutalomkönyvül, illetőleg a legközelebbi tanévre tankönyvül leendő szíves behozatal céljából közrebocsátom. E nevezett kis műből egyes tanügyi lapokban már jelentek is meg mutatványok; de szívesen küldök ily czélra bárkinek is, ha ez iránt engemet megkeresni szíves leend. — E 2 nyomtatott ívre (32 lap) terjedő, díszesen és erős minőségben kibocsátandó művecske tartalmazni fog: 2 reggeli, 3 estveli, 4 tanulás előtti, 4 tanulás utáni imát, étel előtti s utáni, templomba be- és kimenetkori, betegségben, felgyógyuláskor, szülők-, tanítók-, jóltevőkért, 2 vizsga előtti s 2 utáni, úri ima, apostoli hitforma, tíz parancsolaton kívül: konfirmált növendékek részére írt 4 könyörgést, s függelékül pizinyek számára írt fohászkákat, bibliai aranymondákat s vallásos hangokat. Egy példány ára: 12 kr, 50 példányé: 5 frt, 100 példányé: 8 frt bérmentve. Megrendeléseket folyó év május 15-ig elfogad alulírt szerző, valamint a tanügyi lapok t. szerkesztősegei is, melyre őket ezennel tisztelettel kérem. A művecske megjelenési ideje: folyó évi juniushó 15-ike. Bizalommal kérem t. pályatársaim b. támogatását és pártolását. Kiváló tisztelettel: Jám bor Lajos, békési ev. ref. tanító. — Előlegesen is melegen ajánljuk a vallásos költészet terén ismert nevű szerző ez új művét t. olvasóink, iskolafentartó testületeink figyelmébe, pártfogásába.

Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedő kiadásában megjelentek és beküldettek hozzánk: 1. Lélektan és logika. Középkolai használatra írta Dr. Sárffy Aladár főreáliskolai tanár. Ára 1 frt. — 2. Iház Gábor Magyar nyelvtana középkolai használatára. Átdolgozta Barbarics Róbert. 28-ik kiadás. Ára 1 frt. — 3. Francia nyelvtan és olvasókönyv iskolai és magánhasználatra. II. Rész. Szerkesztették Bartos Fülöp és Dr. Chovanesák István. Hatodik kiadás. Ára 1 frt. — 4. Latin iskolai classicusokhoz való praeparatio. Szerkeszti Dávid István. Megjelent eddig négy füzet: egy M. Tullius Ciceró válogatott oratióihoz, egy C. Sallustius Crispus Bellum Jugurthinum-ához, egy Cornelius Tacitus Annales-eihez, egy T. Livius „Ab urbe condita Libri“ művéhez. Az első Dávid István, a második Dr. Kapossy Luczián, a harmadikat és negyediket Dr. Fodor Gyula magyarázzák. — 5. „Legújabb levelező, önüggyvéd és házi-titkár“. Kassay Adolf ily című könyve, mely már első kiadásában is a közönség legszelesebb köreiből bírt gyökeret verni, az előttünk fekvő második kiadással kétségkívül

még nagyobb elterjedtségre fog szert tenni. A szerző nemcsak átdolgozta könyvét, figyelembe véve az ügyiratok szerkesztésére vonatkozó legújabb törvényeket és rendeleteket, hanem tartalmát tetemesen bővítette is, úgy hogy alig van jogügylet, melyre nézve ne szolgálna a legszabatosabb fogalmazvány-mintákkal. Főként kereskedők és iparosok igen becses segéd-könyvet kapnak ez ügyes munkában, mely a gyakrabban előforduló jogügyletekre nézve némely fontos útmutatásokat is tartalmaz. A magánélet viszonyaira vonatkozó levelezői rész is eszinosan stilizált levélminták egész tömegét nyújtja. Az igen díszesen kiállított 18 íves munka ára csak 80 kr, kötve 1 frt. — 6. Kereskedelmi Szám-tanok. A magyar kereskedelmi szakoktatás ébredése idején keletkezett tankönyvek sorában egyetlenegy sem találkozott a szakkörök részéről oly osztatlan elismeréssel, mint dr. Veress Vilmos kereskedelmi szám-tanai. Az első kiadások, kereskedelmi iskoláink csekély száma daczára is, igen rövid idő alatt elfogytak, mi a nagy közönségnek e művek utáni érdeklődésének tulajdonítható, s a jeles szerző a most előttünk fekvő második kiadásokban igen becses javítások által tette műveit még használhatóbbakká. Ugy az alsófokú kereskedelmi iskolák számára való kisebb terjedelmű, mint a kereskedelmi akadémiák számára írott nagyobb „kereskedelmi szám-tan“ paedagogiai és nyelvi szempontból egyaránt kitűnő művek, melyek kereskedelmünk magyarisítására bizonyára a legjobb hatást fogják gyakorolni. A kisebb tankönyv ára 90 kr, a nagyobbé 1 frt 20 kr. — 7. Dr. Cherven Flóris és Schneider János „Egyetemes földírat tankönyve reáliskolák számára“ ma már III. kiadásban fekszik előttünk. A szerzők a hozzánk beküldött II. kötetben, mely az Európán kívüli világrészeket tartalmazza, igen nagy gondossággal tették meg az újabb politikai változások igényelte javításokat, és egyébként is tökélytesbítették munkájukat. A könyv ára 80 kr.

Az Athenaeum Kézi Lexikona. A tudományok enciklopediája különös tekintettel Magyarországra, szerkeszti Dr. Acsádi Ignác. Tizenkettedik füzet. Budapest, 1892. A pontosan megjelenő vállalat új füzetét két kitűnően sikerült műmelléklet díszíti. Az egyik Európa színes térképe a legújabb adatok alapján, a másik az építészeti stílusok kettős képe 56 alakkal. Maga a szöveg befejezi az E betűt s megkezdí az F-et. A népszerű és mégis a tudomány mai színvonalán álló vállalatot melegen ajánljuk a művelt közönség támogatásába; megtalálja benne mindazt, a mit ily terjedelmű Lexikon csak nyújthat. Az egész munka összesen negyven füzetből fog állani, melyek kéthetenként három ívnyi tartalommal jelennek meg. Egy füzet ára 30 kr. A legezészerűbb tíz-tíz füzetre 3 frtjával előfizetni, mely pénz az Athenaeumhoz Budapestre küldendő. Kapható minden könyvkereskedőnél is.

A „Vasárnapi Ujság“ márczius 27-iki száma 14 képpel, a következő tartalommal jelent meg: „Fehér Ipoly, az új pannonhalmi főapát“. (Arczképpel). — „Az érkező gólyák“. Költemény Apostol Bertalantól. — „Az ál-rajkó“. Színész-történet. Irta Zöldi Márton. — „Tavaszkedvet a pusztán“. Szíves Bélától. — „Párbaj a tengeren“. Angol elbeszélés. Irta Goodman G. I. (Képpel). — „Az 1892-iki nagy háború“. (Képpel): A machaulti ütközet. A német lovasság támadása a francia gyalogság négyszögei ellen). — „Az árvamegyei inségesekről“. (Jantyik Mátyás, a Vasárnapi Ujságnak az inséges vidékekre

kiküldött rajzolójának eredeti rajzaival: 1. Inséges család szobája Revisnyén. 2. Jobbmódú parasztház belseje Dubován. 3. Kanyaróban fekvő gyermek. 4. Inséges tótok Zazriván. 5. Élelmi szerek kiosztása. 6. Öreg tót asszony Erdőkéről). — „Rajzok a képviselőháztól: Az elnöki szék“. (4 képpel: A képviselőház elnöki széke és környezete 1867-ben, 1869-ben, 1886-ban, és ma, 48 országgyűlési képviselő arczképével). — Tavaszi divat. (Képpel). — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek; Sakkjáték; Képtalány stb. rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 forint, a „Politikai Ujdonságok“-kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 1 frt 20 kr.

Épen most jelent meg Litteczky és Reizer szatmári könyvkereskedő cég kiadásában, s ott, valamint minden könyvkereskedő cég útján is megrendelhető „Vezérkönyv a gyermek-menedék helyek felállításához és vezetéséhez“ című: Marosán Kornél tanító, a kisdudóvási irodalomban ismert nevű szerzőtől. A mű, a mint címe is mutatja, az 1891. évi XV. t. cz. alapján a most felállítandó gyermek-menedék helyekkel foglalkozik. Nevezetesen a községeknek, ezek viszonyaihoz alkalmazkodva, de a hivatott törvényt is tekintetbe véve, útmutatást ad, hogy a már köteles gyermek-menedék helyet hogy és miként állíthassák fel, hogy az a törvénynek és saját viszonyainak is megfeleljen. Hogy ez érthetőbb legyen, a felszerelési tárgyak ábrákban vannak feltüntetve. Továbbá útmutatást nyernek a községek, hogy a fentartási költségeket miként állíthatják elő legezelszerűben. A gyermek-menedék hely-vezető nőket bevezeti mindazon elméleti és gyakorlati ismeretekbe, melyek a törvény szerint a gyermek-menedék hely-vezető nőktől megkívántatnak. — Megvan benne mindazon anyag, melyet a gyermek-menedék helyekben felhasználni kell, p. o. imák, tornázási gyakorlatok, versek, dalok, mesék, társasjátékok, találós mesék, szemléltetési példák és ábrákkal is illusztrált foglalkoztatási nemek stb., melyeknek alkalmazása érthetően és körülményesen le van írva. Végre egész hétre szóló foglalkoztatási terv. Ime ezen rövid dióhéjban szorított kivonat is eléggé mutatja az említett munka életrevalóságát. Legmelegebben azon nőknek ajánlható ezen munka, kik a gyermek-menedék helyek vezetésére készülnek s erről a törvény értelmében a kir. tanfelügyelő előtt vizsgát ohajtanak tenni. A mű ára 1 frt.

Kérelem. Tisztelettel felkérjük a protestáns zsinatok n. é. tagjait s általában a protestáns egyházak vezérférfiit: méltóztassanak a már kért adatokat, mint szinte a kintlevő aláírási íveket is hozzánk (Budapest, IV. Vámházkörut 8. sz. a.) beküldeni, hogy az Almanach hátralevő részének a szerkesztésében akadályozva ne legyünk s így a jogos igényeknek minél előbb megfelelhessünk. A „Protestáns Almanach“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Különfélék.

Országos ev. ref. zsinatunk, mely mult márcz. hó 9-én kezdte meg második ülészetét, f. hó 5-én, november elején leendő harmadik ülészetéig elnapolta magát.

Debreczeni főiskola. Tegnap d. u. volt főiskolánkban a husvétünnepkövetség-választás, melyet az akad. tanárkar ma d. e. erősít meg. És most már elesöndesül a nagy épület egészen f. hó 28-ig, mert a husvétü szünidő után közvetlenül a Szentgyörgy-napi debreczeni vásár szokott három napi szünideje kezdődik.

Debreczeni egyházközség. Egyházközségünk presbyteriuma mult vasárnap, f. hó 3-án, néhai Kerékgyártó kántor helyére közfelkiáltással Széll István, már régen itt szolgáló s gyönyörű hangjával közkedveltséget szerzett segédkántort választotta meg. Örömmel jegyezzük föl egyháztanácsunk e méltányos eljárását.

Protestáns Irodalmi Társaságunk közgyűlése márcziushó 26-án tartatott meg Budapesten, a Lónyai-utcai főgimnázium dísztermében. A közgyűlésen szép számú közönség jelent meg, köztük Kun Bertalan, Szász Domokos, Kiss Áron püspökök, gróf Tisza Lajos főgondnok, több református zsinati képviselő, Zsilinszky, Bachát, Perlaky, Szilávik, Csengey stb. az ev. tagok közül, több fővárosi, néhány vidéki tagtárs. A közgyűlést Szász Károly, a Társaság elnöke nyitotta meg rövid beszéddel, melyben jelzi, hogy a Társaság lassan, de fokozatosan halad. Két dolgot emel ki a legközelebbi jövő sürgős feladatául: a népies íratok tényleges megindítását, melynek ügye máris a megvalósulás stádiumáig van előkészítve, és nagygyűléseink vidéken tartását, mitől a Társaság iránti érdeklődés fokozása várható. A tetszéssel fogadott megnyitó után Kenessey Béla társulati titkár olvasta fel évi jelentését, melyben magas elvi fejtegetések és nyomós reflexiók kíséretében számol be a Társaság lefolyt évi működéséről. A nagy tetszéssel fogadott jelentés ténybeli adataiból a következőket emeljük ki. A Társaság pályázatai meddők maradtak: a budai zsinat történetére egy, a pesti zsinatra egyetlenegy pályázat sem érkezett be, — a jutalom az elsöre sem volt kiadható. — A népies íratkák ügye mindkét irányban, szellemileg és anyagilag annyira elő van készítve, hogy a kiadás a folyó évben megkezdhető. A népies írókhoz intézett felhívásra mintegy 30 népiratka érkezett be, közülök 4—5 be is válik, s ezeken kívül megbízás útján is fog néhányat íratni a Társaság. A kiadás költségeit, kedvező felülbírálás esetében, az angol olvasmány-társaság fogja fedezni, olyformán, hogy Társaságunk az átvett példányoknak csak előállítási költségét fogja megtéríteni; e mellett Társaságunk is adhat ki népiratkákat a maga költségén, minek fedezésére a Károli-alap kamat-jövedelme fog szolgálni, és Hegedűs Sándor választmányi tag azon nagylelkű ígérete, hogy az első kiadványoknak a Károli-alapból ki nem telő költségeit ő fogja fedezni. A tagok gyűjtése körül néhai Révész Bálint, továbbá Szász Domokos püspök, Lukács Ödön felső-szabolcsi esperes és Arday Dániel tornai dékán fejtettek ki sikeresebb tevékenységet, míg a Társaság külföldi ismertetése körül az idén is dr. Szilávik szerzett érdemeket. — A Társaság monográfiai kiadványai sorozatában f. évre a Zsilinszky-féle vallásügyi tárgyalások III-ik kötetét fogják kapni a rendes, alapító és pártoló tagok. — A Társaság pénzügyi helyzete nem épen kedvezőtlen, a mennyiben már is 44,300 frt tőkevagyon, mult évről 3420 frt tőkésítése van, s e mellett végrendeleti úton is kapott Haan Lajos b.-csabai és Horváth Mihály lepényi lelkésztől 100—100 frtot; de aggasztó a tagsági díjak szabálytalan befizetése s a háromezer frtot már is fölöző hátralék. A közgyűlés a Társaság kezdetétől hátralékos néhány bizonytalan állású tagjának egyszerű törlését, a későbbi időből

hátralékosok egyházhatósági úton való megsürgetését elrendelte, a fizető és nem-fizető tagok névjegyzékének kinyomatását elhatározta. — A halálozás és alapszabályilag elrendelt sorsolás útján megüresedett választmányi tagsági helyekre felkiáltás útján beválasztotta: Budapestről Arany László, Bachát Dániel, Beöthy Zsolt, Doleschall E. Sándor, György Endre, Hegedűs Sándor és Horváth Sándor kisorsolt tagokat, új választmányi tagokul pedig dr. Csiky Kálmán, Perlaki Elek és Petri Elek tagokat; a vidékről Konez József, dr. Kovács Ödön, Lukács Ödön, Masznyik Endre, Pap Gábor, Radácsi György, Révész Kálmán, Szabó János, Trsztyénszky Ferencz, Weber Samu és Zsilinszky Mihály kisorsolt tagokat, új választmányi tagokul szintén a vidékiek közül Arday Dániel, Ballagi Géza, Csengey Gusztáv, Duka Tivadar, Kiss Áron, Kun Bertalan, gróf Kuun Géza, Mitrovics Gyula, Németh István, Sárkány Sámuel, Schneller István, Szöllőssy Antal és Zelenka Pál tagtársakat. — Végül dr. Hegedűs István lelkes indítványára Lukács Ödön, György Endre és dr. Szabó Aladár pártoló hozzászólása után a közgyűlés megbízta a Társaság igazgató-választmányát, hogy ez a budapesti vallásos estélyek üdvös példájának szem előtt tartásával hasson oda, hogy vidéki városainkban, s a hol lehet, más helyeken is, a vallás-erkölcsi előadások, felolvasások, összejövetelek, estélyek stb. a helyi viszonyoknak megfelelő módon lehetőleg már a következő télen meghonosíttassanak. (Pr. E. és Isk. Lap).

Hajdúvármegye kir. tanfelügyelője. Valamennyi t. Iskolaszéknek! Földművelésügyi Miniszter úr ó nagyméltósága a tanító urak és általuk az iskolák méhészkedését nemzetgazdasági jelentőségűnek ismervén fel, támogatni kívánja azt oly módon, hogy az első berendezés több mint 100 frt költségének a méhes jövedelméből 10 esztendőn át részletekben törlesztését lehetővé teszi. E célból iskolai, illetőleg tanítói méheseknek államköltségen felállítására iránt méltóztatott rendelkezni. Ugyanis egy-egy méhesnek 10 méhkaptárral, 1 drb mézpergetővel és a legszükségesebb méhészeti eszközökkel első berendezését 102 frt 5 kr értékig engedélyezni fogja, olyképen, hogy ez összeg kamat nélküli kölcsönül tekintetvén, 10 év alatt törleszhető legyen, — még pedig azon további kedvezmény mellett, hogy miután a 2 első évnek nem lehet számítani jövedelmére: a kölcsön visszatérítése csak a harmadik évben kezdődik, s így az egész kölcsöntőke 8 esztendő alatt, évenként 12 frt 76 kr részlettörlesztéssel az 1902. évben lesz végleg visszatérítendő. Vallás- és közoktatási Miniszter úr ó nagyméltósága útasítani méltóztatott az e felől értesítő f. é. 571. sz. magas rendelettel az iskolák s illetőleg tanító urak részéről ily állami kedvezmény mellett méhes-főlszerelésért jelentkezéseknek folyó évi áprilhó 15-ig fölterjesztésére. Felhívom tehát a t. Iskolaszéket, hogy jelen intézvénnyemnek a tanító-karral haladéktalanul közlése mellett akár maga részéről az iskolakert számára, akár a tanító részéről saját javára méhesnek első berendezéséhez fenti mértékben és módon nyrendő állami segélyezés iránt általam fölterjesztendő folyamodását hozzám f. évi áprilishó 12-éig nyujtsa be. Az iskolakerti oktatás érdekében fölötte kívánatosnak jelzem, vajha minél több népiskola s illetőleg néptanító sietne megragadni az okszerű méhes-berendezés kínálkozó kedves alkalmát. És vajha e tankerület minden népiskolája gondoskodnék felhasználásáról a szép tavasz kedvező idejének: iskolakerti foglalkozá-

sokra, mezei és erdei kirándulásokra, s ezek útján a növendékek természetismereti, mérési, földrajzi stb. ismereteinek közvetlen érzékléssel, alkotó munkássággal életteljessé tételére. Debreczen, 1892. márczius 29. Eötvös Károly Lajos, kir. tanfelügyelő. — Fentebbi tanfelügyelői körlevelet annak megjegyzése mellett adjuk ki, hogy a hivatkozott kultuszminiszteri rendelet a méhes-berendezési államsegély engedélyezését a csekélyebb javadalmú lelkészek számára is kilátásba helyezte. A jelentkező lelkészek folyamodásukat közvetlen az orsz. méhészeti felügyelőhöz, Grand Miklóshoz küldjék be f. é. ápril 15-éig (Buziás, Temesmegye).

Segédlelkész kerestetik. A gálos-petri (Biharm.) ev. ref. egyházba segédlelkész kerestetik. Feltételek megtudhatók Fazekas Mihály gálos-petri ref. lelkésznél.

Lapunk jelen számához a „Zsinati Értesítő“ 6 ik száma van egy és fél íven mellékletül csatolva, valamint csatoljuk László Albert helybeli könyvkereskedőnek egy imakönyvárjegyzékét, melyet ajánlunk olvasóink figyelmébe.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **CSIKY LAJOS.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a beregi ev. ref. egyházmegyébe kebelezett halábori ev. reform. egyház IV-ed osztályú lelkészi állomására.

Jövedelme: föld, termény és stólárékban az egyházmegyei megállapítás szerint 600 frt.

A pályázati kérvények f. év ápril hó 20-ig az esperesi hivatalhoz Munkácsra küldendők.

Debreczen, 1892. ápril 3.

Kiss Áron,
püspök.

Pályázat

a szatmári ev. ref. egyházmegyébe kebelezett porcsalmái egyház II-od osztályú lelkészi állomására, melynek különmemű terményekből, földhasználatból s kis részben pénzből álló évi jövedelme, az egyházmegyei becslés szerint 900 frt értékű.

A pályázó — szabály szerint felszerelendő kérvényét folyó ápril 20-ik napjáig Porcsalmára a szatmári esperesi hivatalhoz szállítsa be.

Kelt Debreczenben, 1892. ápril 4.

Kiss Áron,
püspök.

! A HUSVÉTI ÜNNEPEKRE !

Ev. ref. énekes- és imakönyvek árjegyzéke.

Kaphatók:

L Á S Z L Ó A L B E R T

A TISZÁNTULI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET FŐBIZOMÁNYOSA

könyv- és zeneműkereskedésében

DEBRECZENBEN

(Főpiacz 1584. szám a., a „BIKA” szálloda mellett.)

Zsoltárok. (Énekeskönyvek.)

	Zsebkiadásban	8-adrétű kiadásban
Félbörkötésben	—70	—80
„ aranymetsz. tokban	1.—	1.20
Finom vászonkötés aranymetsz. tokban	1.50	1.80
„ angol vászonkötés aranymetsz. tokban	1.80	2.—
Franciai bőrökötés	2.50	3.—
„ csontkehely- és kapocscsal	3.—	3.50
Utánzott csontkötés, kehely- és virágdiszszel	3.50	
„ ezüstözött orgonadiszszel	4.—	
Finom fekete bőrökötés ezüstözött kapocscsal	4.—	5.—
Fekete sima borjubörköt.	5.—	
Bársonykötés (piros, kék vagy lila színben)	5.—	6.—
Selyembársonykötés gyöngyházdiszszel	6.—	
Fekete borjubörköt. gyöngyházdiszszel dobozban	7.—	7.50
Mű-elefántcsontkötés gyöngyház diszszel	6.50	6.50
Valódi „ selyem előlappal	12.—	
„ gyöngyházkötés „ „	18.—	
Nagy negyedréti alakban templomi használatra:		
Félbörkötésben fekete fedéllel	2.50	
Börkötésben tokkal	3.50	

Imakönyvek.

Csiky L. Hit, remény és szeretet könyve. Imádságok és elmékedések. Vászonköt.	1.20
„ bőrökötésben a aranymetszéssel	2.20
Dobos J. Keresztyén imák. Vászonkötés 80 kr. Börkötés aranymetszéssel	2.50
— franciai bőrökötés, csattal	5.—
— ugyanaz zsebkiad.: Börköt. aranymetsz	2.—
Medgyes L. Protestáns családok imakönyve vászonkötés, aranymetszéssel	3.20
Révész B. Imakönyv prot. keresztyének számára, félvászonkötésben	1.20
— vászonkötésben aranymetszéssel	2.—
— franciai bőrökötésben aranymetszéssel, kapocscsal	3.—
— selyembársonykötésben	6.—
— borjubörkötésben, gyöngyház diszszel	7.—
— csontkötésben gyöngyházdiszszel	6.50
— valódi sima csontköt., ezüst kapocscsal 8.—, 8.50 és 10	16.—
— valódi elefántcsontköt., ezüst kapocscsal	20.—
„ gyöngyházkötés, „ „	20.—
Széki J. Imádságok és buzgólk. ev. prot. kereszty. számára, vászonköt. aranymetsz. kisebb imakönyv evang. kereszty. számára	2.80
— Vászonköt. —.80, bőrököt. aranymetsz.	2.50

Szikszy Gy. Ker. tan. és imák házi használatra, bőrökötésben	1.60
— bőrökötésben aranymetszéssel	2.20
Szász K. Buzgóság könyve. Elmékedések és imák prot. nők számára: bőrököt. aranymetsz.	3.—
— bőrökötésben aranymetszéssel csattal	4.—
— selyembársonykötésben gyöngyházdiszszel	7.—
— valódi csontkötésben gyöngyházdiszszel	7.50,
— borjubörkötésben gyöngyházdiszszel	7.50 és 8.50
Tompa M. Olajág. Elmékedések, fohászok és imák hölgyek számára:	
— Vászonkötésben, aranymetszéssel	2.50
— franciai bőrökötésben kapocscsal	4.—
— selyembársonykötésben kapocscsal- és gyöngyházdiszszel	7.—
— valódi csontkötésben gyöngyházdiszszel, ezüst csattal	7.50
— borjubörkötésben gyöngyházdiszszel	7.50
— valódi elefántcsont köt. ezüst kapocscsal	18.—
— valódi gyöngyházkötés ezüst kapocscsal	20.—

Nyolczadrétű kiadás:

— vászonkötés aranymetszéssel.	3.50
— franciai bőrökötésben „ kapocscsal	5.—

Az ifjuság számára, kis alakban:

Dobos J. A gyermek imái. Vászonkötésben aranymetszéssel	— .80
— bőrökötésben, gyöngyházdiszszel	4.—
— borjubörkötésben gyöngyházdiszszel	4.50
— csontkötés gyöngyházdiszszel	5.—
Révész B. Isten, az én szívemnek kösziklája és az én örökségem mindörökké, félvászonkötésben	— .60
— vászonkötésben aranymetszéssel tokkal	1.50
— borjubörkötésben gyöngyházdiszszel	5.—
— bársonykötésben	4.80
— csontkötésben gyöngyházdiszszel	5.—
— valódi csontkötés ezüst kapocscsal	7.— és 7.50
Surányi J. Buzgóság hangjai, vászonköt.	1.—
— bőrökötés kapocscsal	2.50
— fekete borjubörkötés kapocscsal	6.—
— valódi csontkötés ezüst kapocscsal	7.—

Más felekezeti imakönyvek is, valamint emlékkönyvek nagy választékban kaphatók.